

Голас Рацзімы

№ 28 [1188]

ЛІПЕНЬ 1971 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫНІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 16-ТЫ

ЦАНА 2 КАП.

КУДЫ ПАЙСЦІ ВУЧЫЦЦА?

Штогод у апошнія дні чэрвеня ва ўсіх сярэдніх агульнаадукацыйных школах гучаць развітальныя вальсы. Юнакі і дзяўчаты, якія яшчэ толькі ўчора называлі дзесяцікласнікамі, атрымліваюць атэстаты сталасці. Шчырыя віншаванні бацькоў, настаўнікаў, радаснае хваляванне ад таго новага, што чакае за парогам школы, і сум па гэтых класах і калідорах, з якімі развітаешся назаўсёды. Па традыцыі выпускныя балі заканчваецца недзе пад раніцу, і шумлівая чародка выпускнікоў ідуць сустракаць зару. Мінчане аблюбовалі для гэтага Ленінскі праспект, выпускнікі сельскіх школ найчасцей збіраюцца за ваколіцай, на беразе рэчкі. Здаецца, няма канца тым песням і марам аб будучыні, якія захапілі былых дзесяцікласнікаў. Многія з іх ужо выбралі сабе шлях, па якому пойдучы праз жыццё, іншыя яшчэ на раздарожжы. Аб адным з магчымых выбараў, аб паступленні ў вышэйшыя навучальныя ўстановы і тэхнікумы расказае намеснік міністра вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР Мікалай КРАСОЎСКІ.

Ужо з канца вясны апошнія старонкі многіх газет, асабліва маладзёжных, запаўняюцца аб'явамі розных навучальных устаноў. У нашай рэспубліцы 2 універсітэты, 26 інстытутаў, 128 тэхнікумаў і вучылішчаў даюць сярэдняю спецыяльную адукацыю.

Правілы прыёму ў навучальныя ўстановы — адзіныя па ўсёй краіне. Яны патрабуюць ад паступаючых добрага ведання школьнай праграмы, умения самастойна разважаць і прымяняць атрыманыя веды на практыцы. Абітурыенты здаюць экзамены па прафіліруючых дысцыплінах, якія вызначаюцца ў залежнасці ад абранай спецыяльнасці. Так, будучыя медыкі павінны паказаць добрыя веды па біялогіі, фізіцы, хіміі, роднай ці рускай мове, будучыя філолагі — веданне рускай або беларускай мовы і літаратуры, замежнай (англійскай, нямецкай, французскай ці іспанскай) мовы, гісторыі СССР. Конкурсны адбор дае магчымасць самым развітым, самым эрудыраваным і схільным да абранай галіны ведаў стаць першакурснікамі.

У некаторых краінах уступныя экзамены не праводзяцца. Там дастаткова заплаціць грошы за навучанне, каб стаць студэнтам. Але высокая плата, нацыянальныя, расавыя, рэлігійныя перажыткі і іншыя перашкоды пакідаюць за парогам вышэйшай школы дзесяткі і сотні тысяч маладых людзей. Толькі ў нашай краіне створаны ўсе ўмовы для атрымання адукацыі. Бясplatнае навучанне, бясplatныя інтэрнаты, стипендыі, вялікія льготы для студэнтаў вячэрняга і заводскага навучання, гарантаная работа кожнаму пасля атрымання дыплама.

З году ў год расце лік студэнтаў, адкрываюцца новыя інстытуты і тэхнікумы. Сёлета ў рэспубліцы мяркуецца прыняць 31 тысячу чалавек у вышэйшыя навучальныя ўстановы і 46 тысяч — у сярэднія. Колькасць жадаючых заўсёды бывае большай. Конкурс сярод паступаючых залежыць ад розных прычын, але, відаць, найчасцей ад папулярнасці той ці іншай прафесіі, ад перспектывнасці галіны, якая развіваецца паскоранымі тэмпамі, а то і проста ад моды. Так, некалькі гадоў назад найбольшай папулярнасцю карыстаўся радыётэхнічны інстытут. А ў мінулым годзе ў Беларусі дзяржаўным універсітэце першае месца па колькасці заяў занялі юрыдычны і гістарычны факультэты. У сярэднім жа паступае 270—300 заяў на кожныя 100 месца.

Пры 19 вышэйшых навучальных устаноў рэспублікі адкрыты падрыхтоўчыя аддзяленні для рабочай і сельскай моладзі.

Сюды прымаюцца юнакі і дзяўчаты, якія маюць працоўны стаж не менш года і закончаную сярэдняю адукацыю. Тут ужо мала аднаго жадання паступаючага, яго кандыдатуру перш абмяркоўвае калектыў па месцу работы і дае рэкамендацыю для працягу вучобы. Студэнты падрыхтоўчых аддзяленняў маюць такія ж правы на карыстанне лабараторыямі, чытальнямі, інтэрнатамі, як і ўсе іншыя навучэнцы. На першы курс яны прымаюцца па выніках экзаменаў, якія трымаюць па заканчэнні васьмі- або дзесяцімесячнага падрыхтоўчага навучання.

Выпускнікі сярэдніх школ, узнагароджаныя за выдатныя

поспехі ў вучобе залатым медалем, і выпускнікі тэхнікумаў, якія маюць дыпламы з адзнакай, пры паступленні ў вышэйшыя навучальныя ўстановы здаюць толькі адзін прадмет. А выдатнікі, якія паступаюць у тэхнікумы, залічваюцца на першы курс па меры падачы заяў. Пры адборы жадаючых вучыцца ў педагагічных, медыцынскіх, сельскагаспадарчых і некаторых іншых навучальных устаноў перавага аддаецца абітурыентам з сельскай мясцовасці. Але ўсё ж галоўным крытэрыем з'яўляюцца веды.

Сёлетні першакурснік стане высокакваліфікаваным спецыялістам праз пяць гадоў: яму давядзецца працаваць у такі час, калі тэмпы навукова-тэхнічнага прагрэсу яшчэ больш узрастуць, патрабуючы ад чалавека пастаяннага папаўнення ведаў. Наша краіна стварае моладзі ўсе ўмовы для заняткаў. За апошнія 10 год асігнаванні на будаўніцтва лабараторных карпусоў, фізкультурных комплексаў, інтэрнатаў узраслі ў 30 разоў. 74 працэнты студэнтаў атрымліваюць стипендыю, якая назначаецца па выніках экзаменацыйных сесій. Памер яе залежыць ад курса і паспяховасці. У выдатнікаў яна на 25 працэнтаў вышэйшая. Планамі пяцігодкі прадугледжана значнае павышэнне грашовых выплат навучэнцам тэхнікумаў і студэнтам.

Выключная ўвага надаецца ў рэспубліцы падрыхтоўцы спецыялістаў сярэдняй кваліфікацыі. У тэхнікумы прамысловасці, будаўніцтва, транспарту, сувязі, сельскай гаспадаркі, мастацкія, культурна-асветныя, педагагічныя, медыцынскія і іншыя вучылішчы залічваюцца каля 11 працэнтаў выпускнікоў васьмігадовых школ.

Выбар вялікі. Пералік спецыяльнасцей, якія можна атрымаць у інстытутах і тэхнікумах Беларусі, займае ў даведніках па некалькі дзесяткаў старонак. І савецкая моладзь спаўна карыстаецца сваім правам на вучобу, якое гарантавана асноўным законам нашага жыцця — Канстытуцыяй СССР.

НА ЗДЫМКУ [уверсе] вы бачыце выхаванцаў Мінскага ГПТВ-25 Людмілу БУЦАР, Івана РУСІНОВІЧА, Анатоля ДОГІЛЯ і Святлану МАХНАЧ. ЗДЫМАК унізе зроблены ў Гомельскім дзяржаўным універсітэце. Студэнткі тры-

цяга курса біёлага-глебавага факультэта Валліціна КУЦЭНКА і Вольга ХЫЗКОВА праводзяць доследы ў лабараторыі фізіка-налоіднай хіміі.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

**ПОДЗВІГІ
НЕ ЗАБЫВАЮЦА**

У Любані створаны музей народнай славы. Яго шматлікія стэнды расказваюць аб ватных подзвігах ураджэнцаў гэтага краю ў Кастрычніку, гады грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў, аб працоўных справах любанцаў. Экспазіцыя залы рэвалюцыі і грамадзянскай вайны адкрываецца дэкаратыўным барельефам мастака Анатоля Рыбчынскага «Гады выпрабаванняў». Маляўніча аформлены стэнд расказвае аб жыцці і дзейнасці былога старшыні кабгаса Т. Смірнова. На паліцах за шклом — асобныя нумары газет «Правда», «Беднота», «Набат» за 1919 год, якія захаваў жыхар Любані Р. Раменчык.

У кутку «Сацыялістычнае будаўніцтва» прадстаўлены фотаздымкі і дакументы першых камунараў Любаншчыны, якія ў 1926 годзе асушылі мясцовыя балоты, прылады іх працы, хатнія рэчы, падручнікі для школ выдання 1930 года.

Музей папаяня сваю экспазіцыю. Мяркуюцца ў недалёкім будучым адкрыць у горадзе гісторыка-краязнаўчы музей. Будаўніцтва памяшкання для яго хутка пачнецца.

М. КУЖАЛЕВІЧ.

**МАЛЮНКІ
НА ШКЛЕ**

Да печы, дзе плавіцца шкло, не падступіцца. Горача. Але майстар Анатоль Зелянеўскі быццам не заўважае гэтага. Ён бярэ на трубку трэшкі вадкай масы. Цяпер галоўнае — не застудзіць шкло, паспець удыхнуць унутр яго паветра. Кропля распыраецца, расце, пачынае

прасвечвацца. Пакручваючы ў руках трубку, Анатоль Ігнатавіч падносіць яе да спецыяльнай формы. Яна адпавядае аб'ёму будучага вырабы. Майстар набірае поўныя грудзі паветра і па частках выдыхае яго ў трубку. Уся ўвага яго аддадзена справе. Крыху недагледзіш — і прапорцыі дэталей малюнка парушацца. Аднак выдзімальшчык дакладна размеркаваў сілы, і малюнак атрымаўся ўдала.

Падручная Ірына Гайдук выслабанае загатоўку з формаўтрымальніка і каторы ўжо раз за дзень здзіўляецца:

— Ты глядзі, якая прыгажуня атрымалася! Шыбы толькі з бору.

— Ну, не зусім, — не згаджаецца Зелянеўскі. — Тая ж сапраўдная, а гэта — «штрафны» бакал.

«Ёлку» забірае ўкладчыца на загатоўку, а Анатоль Ігнатавіч, астудзіўшы твар халоднай вадой, зноў бярэцца за справу...

Складаная работа ў шкловыдзімальшчыка. Бывае, і працэс да канца выканан, і тэмпературны рэжым захаваны, а задуманы малюнак не атрымліваецца. Аднак Зелянеўскі ў такіх выпадках ніколі не адступаецца. У яго правіла — кожную рэч даводзіць да канца.

Неяк Уладзімір Пракоф'еў, мастак Барысаўскага шклозавода імя Дзяржынскага, дзе працуе Анатоль Зелянеўскі, прынёс у цэх эскіз новага крышталёвага набору. Тэрміновы заказ на яго быў атрыманы з Канады. Тры дні «варажыў» Зелянеўскі ля плавільнай печы і дамогся свайго. Дэкор, як гавораць выдзімальшчыкі, зайграў.

Прыродны талент і шматгадовы вопыт дапамагаюць Анатолю Ігнатавічу ствараць разнастайныя арыгінальныя кампазіцыі. Нават рэчы, пры-

значаныя для штодзённага карыстання, выкананы на высокім мастацкім узроўні. За свае работы — дэкаратыўныя мініяцюры «Брэсцкая крэпасць», «Беларуская сюіта», «Касманаўты», «Чырвоная армія» і іншыя — майстар узнагароджаны бронзавым медалем Выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі СССР.

У эксперыментальна-мастацкім аддзеле завода пад кіраўніцтвам Зелянеўскага працуе цэлая брыгада ўмельцаў. Уладзімір Жаваранкаў, былы вучань Анатоля Ігнатавіча, цяпер самастойна выконвае адназначны заданні. Яго работы экспанаваліся на многіх выстаўках. Не ўступае Уладзіміру ў майстэрстве і Анатоль Пашкоўскі.

120 новых відаў вырабаў асвоіў у апошнія гады барысаўскі завод. Некаторыя з іх былі прадстаўлены летась на сусветнай выстаўцы ЭКСПО-70 у Осака. Крышталёвыя наборы і шкляныя ўпрыгожванні, выкананыя майстрамі прадпрыемства, атрымалі высокую ацэнку ў ГДР, Францыі, Бельгіі, Англіі, Японіі, Фінляндыі, Чэхаславакіі, Балгарыі, Польшчы, на Кубе.

Кожны дзень на завод паступаюць новыя і новыя заказы. І зноў шкловыдзімальшчыкі падоўгу чарадзейнічаюць ля дыхаючых гарачэйшай печы. Магчыма, і на вашых вазах і келіхах ёсць іх цудоўныя малюнкi.

В. ПШЧЫК.

**ДЛЯ РЭЧЫЦКІХ
РАБОЧЫХ**

Дом культуры Рэчыцкага вытворчага дрэвапрадоўчага аб'яднання — любімае месца адпачынку рабочых прадпрыемства. Вялікая заслуга ў гэтым калектываў мастацкай самадзейнасці, якія пра-

цуюць тут. Ансамблю песні і танца дома культуры яшчэ ў 1967 годзе было прысвоена высокае званне народнага. З таго часу ансамбль не аднойчы паспяхова ўдзельнічаў у фестывалях і конкурсах самадзейнага мастацтва.

З радасцю таксама сустракаюць наведвальнікі клуба выступленні мясцовага аркестра. Сёлета і ён удастоены звання народнага.

У рэпертуары драмтэатра дома культуры — творы беларускіх і рускіх аўтараў. Калектыв часта выступае ў сябе дома і выязджае з гастролямі за межы раёна.

Работнікі дома культуры шмат увагі надаюць знешняму афармленню залаў і фае, каб усё спрыяла добраму настрою гасцей. Тут створаны тэматычныя стэнды, фотавітрыны. Сярод іх вылучаюцца стэнды, прысвечаныя жыццю і дзейнасці Ул. І. Леніна і фотастэнд аб жыхарах Рэчыцы, якія ўдзельнічалі ў Вялікай Айчыннай вайне. На фатаграфіях адлюстравана гісторыя стварэння і росту мастацкіх калектываў, паказаны сцэны з лепшых спектакляў.

В. ШЫХАВЕЦ.

У калгасе імя Калініна Брэсцкага раёна завяршаецца будаўніцтва буйнога жывёлагадоўчага комплексу на 5 тысяч галоў свіней з поўнай механізацыяй усіх асноўных працэсаў працы. Дзяржава штогод будзе атрымліваць 600 тон мяса.

НА ЗДЫМКАХ: Так выглядае жывёлагадоўчы комплекс у калгасе імя Калініна (злева). Маладняк на адным з выпасных дворыкаў.

Фота Ул. ГЕРМАНА.

шальнікаў норм аховы працы.

Да таго ж кожны прафсаюзны камітэт, кожная прафсаюзная група на ўсіх вялікіх і малых прадпрыемствах рэспублікі выбірае з ліку радавых членаў прафсаюзаў грамадскіх інспектараў. Яны і ажыццяўляюць строгі, штодзённы кантроль за захаваннем на сваім участку правіл тэхнікі бяспекі, за тым, каб у цэху або на вытворчым участку рабочыя месцы і станкі былі абсталяваны ўсімі неабходнымі ахоўнымі прыстасаваннямі, каб рабочыя своечасова атрымлівалі спецадзенне і спецхарчаванне, каб адміністрацыя захоўвала графік рабочага дня і нормы працоўнага заканадаўства.

Формы грамадскага кантролю на розных прадпрыемствах розныя. Гэта могуць быць так званыя дні тэхнічнага кантролю, калі кантралёр разам з прадстаўнікамі адміністрацыі аглядае даручаны яму ўчастак і робіць у спецыяльным журнале

запісы аб заўважаных недахопах. Можна быць сістэма трохступенчатага кантролю, калі такія абходы робяць адначасова прадстаўнікі грамадскай інспекцыі і адміністрацыя: брыгадзіры ўчасткаў, начальнікі цэхаў, галоўны інжынер прадпрыемства. Форм кантролю многа, але сутнасць іх адна. Кантроль ажыццяўляюць тыя, хто зацікаўлены ў эфектыўнасці мер па ахове працы, — самі рабочыя.

Грамадскія кантралёры не вызвалены ад выканання сваёй асноўнай работы, таму магчымы канфлікты паміж імі і адміністрацыяй. Скажыце, ці не ўшчэмлівае адміністрацыя правы такога работніка!

Канфлікты, зразумела, бываюць, бо сустракаюцца яшчэ кіраўнікі, якія недаацэньваюць ролю мерапрыемстваў па ахове працы. Але, па-першае, такіх адмінстратараў становіцца ўсё менш, бо пры грамадскім спосабе вытворчасці няма

прадпрыемцаў і пралетарыяў, а значыцца і няма антаганістычнага канфлікту паміж адміністрацыяй і рабочымі. А па-другое, заканадаўствам аб працы прадугледжаны меры, якія выключаюць нават асобныя выпадкі ўшчэмлення правоў рабочага-кантралёра. Рабочыя і служачыя, выбраныя ў органы кантролю, не могуць быць пераведзены на іншую работу або падвергнуты дысцыплінарнаму спаганню без папярэдняй згоды фабрычнага, заводскага або мясцовага прафсаюзнага камітэта. Звальненне адміністрацыяй прафсаюзных арганізатараў дазваляецца толькі па згодзе вышэйшастаячага прафсаюзнага органа.

Генадзь Васільевіч, ці можна лічбамі праілюстраваць вынік такой масавай дзейнасці прафсаюзаў па ахове працы!

Безумоўна. За мінулыя 10 год узровень вытворчага траўматызму па колькасці выпадкаў на тысячу працуючых у рэс-

публіцы паменшыўся ўдвая. 32 працэнтны ўсіх прамысловых прадпрыемстваў рэспублікі ў апошні час працуюць без адзінага выпадку траўматызму. Штогод назіраецца значнае скарачэнне прафесіянальных захворванняў.

І ўсё ж выпадкі траўматызму і прафесіянальных захворванняў здараюцца. Як наладжана сістэма кампенсацыі матэрыяльных страт пацярпеўшаму!

У выпадку часовай страты працаздольнасці на вытворчым, рабочым і служачым па бальнічным лісце атрымліваюць сто працэнтаў свайго ранейшага заробку. Гэту аплату назначаюць камітэты прафсаюзаў з бюджэта дзяржаўнага страхавання. Калі пацярпеўшы не можа пасля выздараўлення працаваць на ранейшым месцы, яго пераводзяць на больш лёгкую работу. За ім захоўваецца тая зарплата, якую ён меў на ранейшым месцы. Інавідам

назначаецца пенсія, пры гэтым прадпрыемства робіць даплату з такім улікам, каб пенсія і даплата раўняліся ранейшай заробковай пладзе.

Вялікую ўвагу прафсаюзы ўдзяляюць папярэджанню і лячэнню прафесіянальных захворванняў. Летась на санаторна-курортнае лячэнне, адпачынак і турызм толькі з фонду сацыяльнага страхавання прафсаюзаў было выдзелена 12,6 мільёна рублёў. За гэтыя сродкі ў санаторыях і пансіянатах з лячэннем сваё здароўе паправілі 56,9 тысячы рабочых, у дамах адпачынку і пансіянатах правялі водпускі больш 101 тысячы рабочых, у прафілакторыях — 26,6 тысяч чалавек.

Сёлета прафсаюзы за свой кошт пабудуюць у дадатак да дзеючых яшчэ 5 санаторыяў на 450 месцаў, 22 санаторыі-прафілакторыі на 2375 месцаў. Усё гэта будзе садзейнічаць змяншэнню колькасці прафесіянальных захворванняў.

СНОВА В КРЫЖОВКЕ

И снова Крыжовка ожидает гостей. С самого утра ребята гладили пионерскую форму, одни ушли в лес за цветами, другие наводили порядок в палатах и подметали дорожки, повар позаботился о вкусном ужине, всюду грелись котлы в душевой.

Стало уже традицией, что представители Белорусского товарищества по культурным связям с соотечественниками за рубежом встречают детей земляков в Бресте и знакомят с достопримечательностями этого славного города. Беспрецедентный подвиг легендарной Брестской крепости, рассказы о ее мужественных защитниках, может быть, впервые заставляют ребят задуматься о войне, которая всегда для них была такой далекой и непонятной. Их очаровывает и завораживает красота Беловежской пущи, где они осматривают музей природы, а потом в вольерах с рук кормят оленей. В Бресте гости встречаются с пионерами, обмениваются значками, открытками, сувенирами.

3 июля в 6 часов вечера, когда автобус, прошедший долгий путь от Бреста до Крыжовки, остановился, наконец, у ворот пионерского лагеря, ребята из Бельгии, Австрии, Федеративной Республики Германии и Швейцарии встречали нарядные, приветливые, с букетами васильков и ромашек белорусские пионеры.

После первых рукопожатий и первых приветствий к гостям обратилась Наташа Хролович: «Мы рады вашему приезду, дорогие друзья. Вместе с вами мы будем петь песни, веселиться, ходить в походы, сидеть у костра. Наш лагерь — это теперь и ваш дом. И мы сделаем все, чтобы вы чувствовали себя здесь, как дома».

Каждый год приезда детей мы ждем с нетерпением. Какие они, знают ли русский язык, будут ли среди них знакомые? Со знакомыми вдвойне приятно встречаться. Рукопожатия особенно крепкие, а слова особенно теплые. На этот раз первой из автобуса вышла Ангелина Петровна Грэфе, за ней Гена. Два года прошло со времени нашей последней встречи — мама не изменилась, а сын подросток. Гена вторую поездку в пионерский лагерь

У стен Брестской крепости.

Со слезами слушали ребята рассказ о защитниках цитадели.

воспринимает как большой подарок и до сих пор не может поверить в свое счастье. С его отличным знанием русского языка ему легко знакомятся с белорусскими ребятами. За Гено можно не беспокоиться — скучно ему не будет.

С Борисом Тошачком мы тоже знакомы, и видеть его снова очень приятно. Если приезжают к нам ребята, значит нравятся им в Белоруссии. Об этом говорит и Света Янковская, правда, пока только со слов Коли. Перед отъездом брат и сестра даже поспорили. Коля два года тому назад отдыхал в «Лесной сказке» и с удовольствием поехал бы еще раз. Но пу-

тевка на семью только одна, и Света сказала: «Хватит, ты побывал там, теперь моя очередь».

Отдых у ребят уже начался. В лагере, в самом центре, висит план. Там расписано по дням и часам, чем и когда будут заняты дети. Концерты, в которых они сами примут участие, встречи с интересными людьми, спортивные игры и соревнования, вечера танцев, кинофильмы, походы в лес, экскурсии в Минск, поездка в колхоз. Пусть наши гости получше отдохнут и наберутся сил, пусть больше увидят и больше узнают.

Д. БАБАК.
Фото В. АНДРОНОВА.

В Беловежской пуще.

Цветы—гостям.

САМАЯ АБЪЕКТИВНАЯ ИНФАРМАЦИЯ

На мой звонок адказу п'явучы жаночы голас.

— Кацярына Кірылаўна, ці не маглі б вы сустрэцца са мной? — спытала я. — Нам цікава было б даведацца аб ваших уражаннях. Якія, на вашу думку, змены адбыліся на Радзіме, што спадабалася, што не?

— З прыемнасцю, з прыемнасцю, — расцягваючы словы, на чыстай беларускай мове адказала гасця. — Прыходзіце, калі ласка. Я з задавальненнем з вамі пагутару.

Мы сустрэліся праз некаторы час, таму што ў той дзень, калі я званіла, Кацярына Кірылаўна Грынкевіч толькі што вярнулася з Валожына, дзе гаціла ў маці, і была стомлена. Пастукаўшы ў дзверы і атрымаўшы дазвол увайсці, я апынулася перад прывабнай жанчынай, якая ветліва запрасіла мяне сесці.

— Адкуль вы даведзіліся пра мой прыезд? — звярнулася да мяне Кацярына Кірылаўна.

— Гэта вельмі проста. У «Інтурысце» ведаюць, што «Голас Радзімы» цікавіцца суайчыннікамі, якія прыязджаюць у Беларусь. Нам прыемна пісаць у газеце аб іх уражаннях, а часам бывае карысна выслухаць і крытычныя заўвагі.

Потым задавала пытанні я, а гасця адказвала. Перад вайной яна жыла ў Івацэвічах. За мяжу трапіла ў 1942 годзе. Як і тысячы іншых беларускіх дзяўчат, вывезлі ў Германію немцы («Хто ж тады па сваёй волі ехаў? Гітлераўцы арыштавалі і вывезлі ў няволю»). Там сустрэла свайго будучага мужа, з якім пасля вайны апынулася ў Злучаных Штатах Амерыкі. Зараз жыве ў Дэтройце. Муж нядаўна памёр. У Кацярыны Кірылаўны трое дзяцей. Старэйшы сын ведае беларускую мову, збіраецца ў бліжэйшы час у Беларусь, дз матчыны сваякоў. Малодшы прыехаў разам з маці.

— Ён усё разумее, аб чым мы гаворым, але сам размаўляе з цяжкасцю, — ківае ў бок юнака, які сядзіць побач з ёю, Кацярына Кірылаўна. — Я лічу для яго вельмі карысным гэты прыезд. У школе, дзе ён займаецца, вучні атрымліваюць даволі аб'ектыўную інфармацыю аб Савецкім Саюзе (хаваць праўду з кожным годам становіцца цяжэй), але тое, што ён убачыў тут сам, дасць яму больш поўнае ўяўленне аб маёй Радзіме.

— Ну, а якой вы самі знайшлі Беларусь? — задала я, нарэшце, пытанне, дзеля якога, уласна кажучы, і сустрэлася з нашай зямлячкай. — Ці ёсць перамены?

Яна паглядзела на мяне некалькі недаверліва. Ці не жартую я? Змены ж відавочныя.

— Прайшло трыццаць год, як я не бачыла свой родны край. Даўно імкнулася сюды, але ўсё не выходзіла, усё перашкаджалі нейкія справы. Калі ехала, больш за ўсё хацелася сустрэцца з маці, блізкімі, але цягнула да сябе і сама беларуская зямля. Сумна і радасна глядзець на яе. Мы толькі што вярнуліся з Хатыні. Цяжка бачыць гэтую спаленую вёску, іншыя помнікі ахвярам фашызму. Адпактавала Беларусь, але цяпер яна добра выглядае. Вось, калі ласка, адзін невялікі прыклад. Сядзелі мы некалькі вечары ў адным з мінскіх паркаў. Перад намі прайшло мноства людзей. Усе яны былі апрануты прыгожа, з густам, і, што мне здаецца асабліва важным, па апошняй модзе. Калі б не афішы на беларускай мове і назвы кіназатра і кафэ, размешчаных у парку, можна было б падумаць, што мы ў Парыжы. У Мінску мы былі ў Беларускай тэатры і паглядзелі выступленне сусветна вядомага японскага вар'етэ «Сёціку».

Кацярына Кірылаўна таксама расказала пра сваіх родных. Усе яны добра ўладкаваны, маюць работу, заробаткі, не скардзяцца на жыццё.

— Ну, а што ж вам не спадабалася, выклікала незадавальненне, Кацярына Кірылаўна?

— Мне б не хацелася гаварыць аб непрыемным. Не прынята, каб гасці крытыкавалі гаспадароў. Але ж я не зусім і гасця. Мне здаецца, што сервіс у вас не заўсёды такі, якім яму належыць быць. Яшчэ ў Маскве, калі мы ў «Інтурысце» афармлялі дакументы, нам давалася падыходзіць да трох акенцаў. Ці нельга гэта было зрабіць у адным? А ў Мінску, калі мы папрасілі шафёра таксі дзевяці нас да Батанічнага саду, ён давёз да парку Чалюскінцаў. Яны знаходзяцца зусім побач, але ж мы дрэнна ведаем Мінск, і недакладнасць шафёра стварыла для нас пэўную нязручнасць.

Развітваючыся, я спытала ў Кацярыны Кірылаўны, ці не будзе яна супраць, калі аб нашай размове я напішу ў «Голасе Радзімы».

— Напішыце, калі гэта будзе цікава чытачам, — адказала гасця.

Мне здаецца, што размова заслугоўвае ўвагі, і я запісала яе так, як яна вялася.

Дзіяна ЧАРКАСАВА.

НАФТАПРАВOD «ДРУЖБА-2»

«Дружба» — буйнейшая нафтаправодная сістэма агульнай даўжынёй 5 500 кіламетраў. Звыш 4 720 кіламетраў яе пралягае па тэрыторыі Савецкага Саюза. Дзейнічае 38 помпавых станцый, пабудаваны рэзервуарныя ёмістасці аб'ёмам 1 678 тысяч кубаметраў. Па гэтай сістэме паступае нафта ў Польшчу, ГДР, Чэхаславакію і Венерыю, а таксама на айчынных нафтаперапрацоўчыя заводы і ў Вентспілс (марскі порт у Латвійскай ССР). Аб велізарнай эканамічнай эфектыўнасці магістралі сведчыць тое, што толькі на транспартных расходах штогод зберагаецца 200 мільёнаў рублёў — прыкладна палавіна кошту будаўніцтва ўсяго нафтаправода.

Зараз сістэма «Дружба» расшыраецца. Ад Куйбышава да Унечы пракладваецца другая «нітка» трубаправода дыяметра 1 220 міліметраў. На ўчастку Броды — Ужгарад трубаправод другой чаргі пабудаван ужо. Дзве помпавыя станцыі, якія ўзводзяцца на гэтым участку, дазваляць павялічыць прапускную здольнасць участка амаль удвая.

Збудаванне другой чаргі магістралі на ўчастку Унеча — Мазыр — Брэст прадугледжана завяршыць ужо ў гэтым годзе. Павялічваецца магутнасць нафтаправода і на ўчастку Мазыр — Броды.

І яшчэ адна вельмі красамоўная лічба. Пры збудаванні «Дружбы-2», паводле праекта, будзе пракладзена 4 412 кіламетраў труб, у тым ліку на такіх складаных участках, як пад горнымі рэкамі Латорыцай і Цісай. Пад Цісай магістраль пройдзе на глыбіні сем метраў.

Нафтаправод «Дружба-2» крочыць наперад, адлічвае новыя і новыя кіламетры.

ГРУСТНАЯ ПОРА ВОСПОМИНАНИЙ

У нас сейчас такая пора, когда особенно остро ощущается тоска по Родине. Хочется с кем-то поделиться своей грустью, рассказать о лихой судьбе, которая заставила всю жизнь быть на чужбине. Даже птицы счастливей, чем мы, потому что каждый раз, покидая осенью свои насиженные гнезда, весной возвращаются в родные края. Нам же остается только в мыслях улететь туда, где все так дорого и мило.

Я никогда не забуду тот майский день 1966 года, когда мы вышли из самолета в Минском аэропорту. «Вот где рай земной!» — воскликнула моя жена. Время было перед заходом солнца, вокруг во всю зеленели деревья, от цветочных клумб исходил чудесный аромат. А уезжали мы из Канады, когда там еще хозяйничала зима, и даже в Ленинграде ощущалось

ее дыхание. Поэтому особенно приятно и радостно было оттого, что родная Беларусь встретила нас теплом и цветами.

Это тепло, которое чувствовалось в каждой встрече на Родине, мы не забудем до конца дней своих. Никогда не забуду прощание в Бресте. Начальник паспортного отдела спросил у нас, не желаем ли мы еще погостить, тогда он продлил бы наши визы. Поверьте, что, услышав эти сердечные слова, я с трудом сдержал наворачившиеся на глаза слезы: «Все равно надо уезжать... Спасибо за доброту и гостеприимство, которые мы видели на родной земле».

В Канаде все чаще можно слышать разговоры о поездке на Родину. Но не думайте, друзья, что только нас, тех, у кого сердце всегда с Родиной, тянет в это время туда, где мы родились и успели полюбить жизнь.

О родных местах тоскуют даже те из послевоенных эмигрантов, которые когда-то предали свой народ. Они стараются скрыть от других это чувство, но тоска загрызает

их, потому что они хорошо знают: двери на Родину для них закрыты навсегда. Поэтому многие из них преждевременно уходят из жизни, кончая с собой.

Такая у нас сейчас грустная пора воспоминаний.

Алексей ГРИЦУК.
Канада.

ГДЕ ИСКАТЬ ОТВЕТЫ?

Нам приходится доживать свой век в мире, где капитализм во всю глотку рекламирует свое превосходство. Но факты — повседневные события — говорят сами за себя. Если у нас все хорошо, то почему едва ли не каждый день забастовки, волнения, уличные бои с полицией, почему в мирное время в городах вводится военное положение? Значит, кто-то уже доведен до крайности, у кого-то уже нет другого выхода, как брать в руку камень и идти добиваться своего.

А правители наши доказывают, что, дескать, все нормально, что все это — сезон-

ные неурядицы: вот пройдет зима, которая увеличила безработицу, и все станет на свои места.

Но зима проходит, а проблем становится больше. Куда определится на работу выпускникам колледжей, когда даже опытные специалисты не всегда могут найти себе работу? А ведь студенты народ такой, что заставить смириться их трудно.

Так что сама действительность показывает: в «свободном мире» положение и зимой и летом одним цветом.

Остается только удивляться, как в Канаде, стране с такими богатыми природными ресурсами и таким небольшим населением, оказывается так много «лишних» людей, которым не хватает места в жизни. Но даже и те, кто вроде бы и устроен, с трудом сводят концы с концами. Я имею в виду прежде всего мелких фермеров. Их становится все больше, так как плоды их трудов обесценены до того, что за пуд ячменя, например, нельзя купить пачку папирос. А ведь налог уже выражается четырехзначной цифрой, а стоимость трактора перевалила за десять тысяч долларов.

Мы знаем, что в Совет-

ском Союзе труд хлеборобов в почете, он высоко оплачивается. А у нас, в Канаде? Неурожай — плохо, хороший урожай — тоже плохо, нет сбыта. У вас при первой возможности цены на товары снижаются, а у нас растут чуть ли не каждый день. Недавно фермеры Онтарио вышли на блокировку крупных сельскохозяйственных магазинов, разъясняя покупателям грабительскую систему цен. Например, за дюжину яиц фермер получает 18 центов, а потребитель платит 58 центов. Вот и попробуйте, похозяйствуйте.

Те из нас, кто не залез пока в долги, еще на что-то надеются, но тех, кого долги затянули уже основательно (а таких — большинство), ждет полное разорение.

Радует нас одно — что мы дожили до того времени, когда весь мир признает замечательные успехи, которых достиг народ нашей Родины. Только из Советского Союза можно услышать такое, о чем мы в своей стране лишь мечтаем. — о росте благосостояния людей, о мудрой и гуманной политике правительства.

Антон ГАРБУК.
Канада.

На захадзе сонца.

Фота В. ПЯТРОВА.

* ШТО? ЯК? ЧАМУ? *

КАЛГАСНЫ РЫНАК

У час знаходжання ў Мінску першай у сёлетнім сезоне турысцкай групы «Вестніка» адна з нашых суайчынніц з Канады спытала: «Ці ёсць цяпер у вас базары?» Адказам на пытанне, якое зацікавіла Ульяну Берэзную і яшчэ некалькіх турыстак, была пазапланавая экскурсія на цэнтральны рынак беларускай сталіцы — Камароўскі. Вось аб чым даведаліся нашы госці ў час гэтай маленькай экскурсіі.

Нізкі сушаных грыбоў, вязанкі залацістай цыбулі, бочкі салёных гуркоў, піраміды чырванабокіх яблык, нібы толькі ўчора знятых з дрэва, мякі з бульбай, буйной, цвёрдай, без адзінага парастка, а побач пакуль яшчэ невялікія кошыкі маладзенькіх лісцічак і абабак, апетытныя пучкі сакавітай зялёнай цыбулі, горкі свежых гуркоў, памідораў, ранняя бульба, ружовы рассып клубнікі. У чэрвені заўсёды сустракаюцца два ўраджаі... А яшчэ бідоны з малаком і смятанай, клыны сыроў, кошыкі яек, жбаны з празрыстым мёдам. Сотні прадаўцоў, натоўп пакупнікоў — субота.

Такім убачылі Камароўскі рынак канадскія госці. І хаця ў руках нашых зямлячак не было вялікіх сумак, з якімі звычайна ходзяць на базар мінскія гаспадыні, яны як заўзятая пакупніцы цікавіліся, хто што і па чым прадае.

«Калгасныя рынкі, — запісана ў «Правілах гандлю на калгасных рынках Беларускай ССР», — ствараюцца ў гарадах, рабочых пасёлках, раённых цэнтрах і іншых населеных пунктах выканкамамі Саветаў дэпутатаў працоўных з мэтай забеспячэння спрыяльных умоў для продажу калгасамі, саўгасамі і асобнымі грамадзянамі лішкаў сельскагаспадарчай прадукцыі».

Такім чынам, на рынках гандлююць асобныя сяляне і цэлыя калгасы і саўгасы. З апошнімі, як правіла, заключаюцца дагаворы. Гаспадаркі, падпісаўшы дагавор, прывозяць лішкі сваёй прадукцыі толькі на пэўны рынак. Гандляваць можна ўсім сельскагаспадарчымі прадуктамі, а таксама хатняй жывёлай і птушкай. Нельга прадаваць спіртныя напіткі і лекавыя травы. Забараняецца скупляць прадукты з мэтай перапродажу.

Гандаль ажыццяўляецца па цэнах, якія складаюцца на рынку. Устанавіліся якіх-небудзь іншых цэн, а таксама рэгуліроўка іх у адміністрацыйным парадку забаронена. Аднак каб пазбегнуць вялікіх скачкоў цэн, якія залежаць ад колькасці тавараў, што паступаюць на базар, на тэрыторыі рынкаў звычайна наладжваецца шырокі дзяржаўны гандаль. Напрыклад, у той ці іншы дзень у продаж паступіла мала яек. Цэны на іх узняліся. Але побач можна набыць яйкі па цвёрдай дзяржаўнай цане. Зразумела, людзі купляюць там, дзе больш танна. У выніку прыватны прадавец збаўляе цану.

На Камароўскім рынку дзейнічае 88 дзяржаўных гандлёвых кропак. Акрамя харчовых прадуктаў, тут прадаюцца самыя разнастайныя прамысловыя і гаспадарчыя тавары: адзенне, абутак, посуд, шкло, фарбы і г. д. Селянін, які прыехаў на базар прадаваць бульбу ці мяса, можа, не трэцячы часу, на месцы набыць усё, што яму патрэбна.

Прадаж прадуктаў на рынку дазваляецца толькі пасля праверкі іх якасці на кантрольна-харчовым пункце санітарна-эпідэміялагічнай станцыі. Правэра праводзіцца бясплатна.

З грамадзян і гаспадарак, якія гандлююць на рынку, бярыцца плата (разавы збор): за продаж з аўтамашын — 1 рубель за дзень, з вазоў — 50 капеек, са стадоў — 20 капеек. Ад уплаты разовага збору вызваляюцца асобы, якія прадаюць дзікарастучыя ягады і плады, грыбы і зялёнава.

На рынках існуюць бюро гандлёвых паслуг, якія могуць узяць на сябе продаж тавару па цэнах, устаноўленых уладальнікам. Камісійны збор складае 7 працэнтаў ад выруччай сумы. За невялікую плату бюро забяспечвае прадаўцоў беладымі халатамі, наруканікамі, фартухамі, гандлёвым інвентаром, прадастаўляе памяшканні (склады, халадзільнікі) для захавання прадуктаў.

Гандаль на калгасных рынках займае значнае месца ў забеспячэнні гараджан харчовымі таварамі і з'яўляецца дадатковай крыніцай даходу сельскага насельніцтва.

Я І МАЕ ДЗЕЦІ

У маіх бацькоў было восем дзяцей. Ужо з сямі гадоў я няньчыла малодшых. Потым пасадзілі за прасніцу і верадно. Нам хацелася вучыцца, але на ўсю воласць была адна прыходская школа, і наведвалі яе толькі дзеці з заможных сем'яў. Ад бацькоў я заўсёды чула: «Трэба прасці, ткаць ды свінням мяшча...»

Памятаю я і падзёнчыну. З трох бакоў да нашай вёскі Бяленіва прымыкалі маёнткі памешчыкаў. Лепшыя землі, пашы, лес — уласнасць памешчыка. Без яго дазволу нельга было ні дроў запасці, ні жывёлу накарміць. А за ўсе «паслугі» даводзілася адрабляць. Сяляне жылі цяжка, галадалі. Аб медыцынскай дапамозе і думаць не маглі. Адзіны фельчар абслугоўваў усю Какоўчанскую воласць. Урач жыў у мястэчку Смальяны, пятнаццаць кіламетраў ад нашай вёскі. Яго трэба было прывезці і адвезці назад, ды яшчэ і добра заплаціць. Селяніну гэта было не па кішэні.

Толькі пасля Вялікага Кастрычніка ўсё змянілася. Мы атрымалі зямлю. Памятаю першыя дні калгаснага жыцця: у трыццатых гадах пры-

шоў трактар «Фардзон». За аколцай яго сустрэў народ. Дзеці акружылі невідому дагэтуль машыну. Старыя недаверліва паглядалі на сталёнага каня і выказвалі сумненне ў яго здольнасцях апрацоўваць зямлю. Неўзабаве знікла цераспалосіца. Памятаю, як мы любаваліся бяскрынім калгасным полем.

Цяпер вёска Бяленіва змянілася. Усе пісьменныя, вучацца. Ёсць у нас свая школа, бібліятэка, магазін, жывём у дыхтоўных дамах. На вуліцах і пасля захаду сонца светла: электрычнасць. У жывёлагадоўлю прыйшла механізацыя. З дапамогай сучаснай тэхнікі апрацоўваюцца калгасныя палі.

Калі б нашы продкі хаця б адным вокам зірнулі на цяперашняе жыццё, ох, і здзівіліся б!

Ці магла я, бедная сялянка, да рэвалюцыі спадзявацца, што мае дзеці атрымаюць адукацыю. Такую магчымасць дала Савецкая ўлада. Старэйшы, Яфім, скончыў Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэт, Фёдар — выпускнік Ленінградскага сельскагаспадарчага інстытута, Рыгор — Харкаўскага інстытута інжынераў чыгуначнага транспарту. Дочкі Вольга і Марыя закончылі сельгастэхнікум. А малодшы, Аляксандр, перад самай вайной

Вайна прынесла шмат гора краіне. Мае дзеці змагаліся з ненавісным ворагам за мірнае шчаслівае жыццё. Яфім, Марыя і Шура былі ў партызанах, Фёдар і Рыгор — на фронце. Вольга эвакуіравалася ў Мардоўскую АССР і працавала ў тыле.

Вайна адняла ў мяне двух сыноў. Фёдар загінуў у 1941 годзе пры абароне Ленінграда. Аляксандр, баец засланоўскай партызанскай брыгады, быў забіты ў 1942-м у вёсцы Купаваць Сенненскага раёна.

Цяпер я жыву з сям'ёй дачкі Вольгі. Атрымліваю пенсію.

Радуюся лёсу ўнукаў. Дзесяць з іх маюць вышэйшую адукацыю. Унук Аляксандр, напрыклад, скончыў Гродзенскі сельскагаспадарчы інстытут і каля дзесяці год узначальвае калгас у Шчучынскім раёне. Людміла — інжынер Ульянаўскага аўтазавода. Самы малодшы ўнук, Анатоль, — студэнт інстытута замежных моў, вучыцца ў Мінску.

Ужо маю сем праўнукаў-школьнікаў.

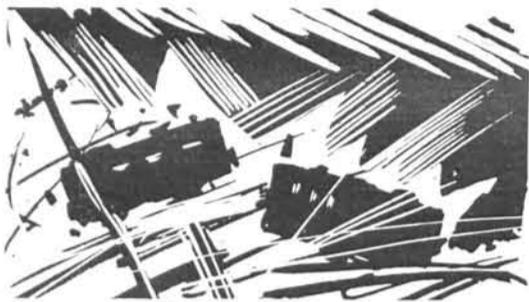
Хораша жыць у Савецкай краіне, таму што ў нас усё робіцца на карысць чалавека, для яго шчасця і радасці.

А. БОНДАРАВА,
пенсіянерка.

П. КОВАЛЬСКИЙ

В БРЕСТСКИХ ЛЕСАХ

Записки партизана

[Продолжение. Начало в №№ 13—27].

Штаб южной партизанской зоны, еще раньше, до моего прихода, созданный Сергеем Ивановичем Сикорским, приступил к повседневной оперативной работе. Штабным, как и было задумано, стал отряд имени Щорса. А в состав штаба входили: капитан Михаил Петрович Хохлов и уполномоченные обкома партии по руководству подпольными партийными и антифашистскими организациями: в Бресте — Захар Филимонович Поллавский и в Кобрине — Александра Ивановна Федосюк. Был при штабе и корреспондент подпольной газеты «Заря» Саша Сиротин. Делопроизводителем назначили Мишу Канукова из бригады имени Сталина, секретарем — бывшую машинистку Брестского обкома партии тетю Шуру. Штабными радистами стали прибывшие вместе с Сикорским из Москвы Алексей Волков и Борис Олеров.

Был и комендантский взвод во главе с командиром Григорием Беляковым и политруком Шалвой Кабишвили. Начальником медицинской службы южной партизанской зоны утвердили заслуженного врача БССР Степана Трофимовича Ильина.

Занятый всеми этими делами, я совсем не предполагал, что Сергей Иванович Сикорский не на шутку встревожится, не получая от нас никаких известий. Откуда мне было знать, что посланный с донесением нарочный задержался в пути? Сикорский отправил к нам гонца с первым своим письмом.

Секретарь обкома выговаривал за то, что я ничего не сообщаю о себе и не высылаю материалы о партизанских отрядах, которые ему срочно необходимы. А в самом конце, в пост-скрипту, ставил перед нами первую боевую задачу:

«Передайте в Москву точные координаты аэро-

дрома, расположенного в северо-западной стороне Бреста, а также количество и марки базирующихся на нем самолетов.

Не очень приятно получать ничем не заслуженные «фитили», но я понимал причину резковатого тона письма Сикорского: он не мог не волноваться за судьбу нашего общего дела.

В тот же день на северо-запад, под Брест, отправилась группа разведчиков-чернаковцев. Вскоре мы получили точные данные о расположенном там фашистском аэродроме и немедленно передали их по радио в Москву. А еще через несколько дней советская авиация нанесла по этому объекту первый ночной бомбардировочный удар.

Под ногами у гитлеровских оккупантов еще жарче запылала захваченная ими советская земля.

ВОЗДУШНЫЙ МОСТ

Зима в том году выдалась морозная, но без ветров и сильных снегопадов. Дни стояли звонкие, ясные, а лунные ночи поражали своею сказочной голубизной. В один из таких дней и поступило, наконец, сообщение о том, что на следующую ночь на нашем аэродроме приземлится первый за последние месяцы самолет с Большой земли. Из штаба на аэродром тотчас помчался послыльный: срочно готовить посадочную площадку и все необходимое для встречи воздушного корабля.

Весть об этом событии мгновенно распространилась от одного к другому, и к аэродрому потянулись все свободные от боевых заданий партизаны из ближайших отрядов. На посадочной площадке неугомымо хлопотали бойцы аэродромной команды, к которым присоединялись все новые добровольные помощники: разравнивали снежные заступы, сносили в огромные кучи сухой хворост для сигнальных костров.

Засуетились и медики, собирая в дальний путь давно намеченных к отправке раненых: перебинтовывали новыми бинтами из парашютного шелка, старались одеть почище и получше. Глаза у доктора Ильина сияли при этом так, словно он наконец дождался самой дорогой и желанной ему награды.

Вечером раненых уложили в сани, чтобы везти на аэродром, и я подошел попрощаться с ними — потом будет некогда. На передних санях, торжественно растерянные, лежали накрытые крестьянскими тулупами паренек-разведчик и медсестра Юлия Дзюба. Разведчик поманил меня глазами и, наклонившись, я услышал его чуть задышающий шепот:

— Вернусь, товарищ майор... Поправлюсь, и сразу назад... Мне еще знаете сколько этих годов бить надо?

А девушка только улыбулась, и в уголках ее широко распахнутых глаз сверкнули слезинки.

Был у нас и совершенно здоровый человек, который вне всякой очереди улетал в Москву: в маленьком домике при аэродроме под неусыпной круглосуточной охраной дожидался отправки матерый фашистский разведчик, два дня назад привезенный из Коречинских лесов. Небольшого роста, рыжеволосый, худой, он внешне ничем не походил на «классического» шпиона. И если бы не прочитательность помощника командира соединения А. Дроздова, гитлеровскому лазутчику, возможно, удалось бы уйти от разоблачения.

А уходил он не раз. Это была известная фигура в верхах немецкой армейской разведки — абвера. За заслуги перед фашистским «рейхом» он не раз представлялся самому Гитлеру, еще до войны неоднократно засылался на территорию Советского Союза. Продолжалась его разведывательная деятельность и в военное время, — то в наших армейских тылах, то в расположении пар-

тизан. Гитлеровец был настолько уверен в своей изворотливости и неуязвимости, что и после разоблачения нагло заявил на допросе у Александра Николаевича Дроздова:

— Вы не посмеете меня расстрелять, такой опрометчивости Москва вам не простит. Хотите пари, что скоро вернусь к своим?..

Нет, вражеский агент не бахвалился, не старался пустить пыль в глаза: он действительно знал себе цену. В ответ на радиограмму С. И. Сикорского поступило приказание немедленно, с первым же самолетом отправить задержанного в Москву. Центр счел нужным предупредить, чтобы охрана в буквальном смысле слова ни на минуту не спускала со шпиона глаз. И хотя мы, во избежание неприятностей, связали «высокого гостя» по рукам и ногам, все равно на душе было не очень спокойно.

К полуночи на аэродроме собралось полным-полно народу. Поеживаясь от крепкого декабрьского мороза, партизаны шутили, угощали друг друга самосадом на добрую сигарку и с нарастающим нетерпением прислушивались, то и дело поглядывая в ночное небо. И когда, наконец, послышался приближающийся шум моторов, над аэродромом прокатилось дружное многоголосое «ура!»

Тотчас ярким пламенем вспыхнули костры из сусняка.

Самолет пошел на посадку, коснулся снежного покрова между сигнальных огней и после короткой пробежки замер на месте. Партизаны бросились к нему со всех сторон. Распахнулась дверь, и из кабины, прямо в объятия партизан, спустились командир корабля Маслюков и его экипаж. Радостная встреча длилась недолго: сразу же начали выгружать ящики, огромные свертки, сбитые брезентом тюки, которые хлопцы из комендантской команды Гришки Белякова тут же пе-

ресчитывали и укладывали на подводы. А к самолету уже спешили санные упряжки с ранеными, и начальник госпиталя Степан Трофимович Ильин то и дело поторапливал их.

Мы пригласили экипаж самолета в аэродромный домик погреться и отдохнуть. За столом жадно расспрашивали летчиков о Большой земле, а они нас с неменьшим интересом — о партизанской жизни. Очень хотелось свозить дорогих гостей хотя бы в один из наших отрядов, но счет времени шел буквально на минуты. Поэтому мы постарались хотя бы бегло рассказать о том, что считали самым главным. О ста тяжелораненых, о детях и женщинах, с беспримерным терпением ожидающих отправки за линию фронта... О госпитале, где почти нет перевязочных материалов и совершенно нет медикаментов... О постоянной нехватке боеприпасов и взрывчатки...

Разговор шел серьезный: мы с летчиками без лишних слов понимали друг друга. А потом передали им документы для Центрального Комитета Компартии Белоруссии, мешок с деньгами и ценностями, собранными партизанами в фонд обороны. Раненые уже находились в кабине. После того как экипаж занял свои места, погрузили в самолет гитлеровского шпиона. Именно погрузили, потому что руки и ноги его связали веревками и, словно тюк, передали под охрану летчиков: долетит...

Несколько минут спустя над взлетной полосой осталось только взвихренное винтами облако снега.

Время уже перевалило за полночь, пора бы, как говорится, и по домам, — все намалялось за долгое ожидание. Но сначала пришлось распределить по отрядам доставленное с Большой земли оружие и боеприпасы.

За этим занятием и застал нас бледно-серый зимний рассвет. Леша Волков принес только что

расшифрованную радиограмму: самолет благополучно приземлился на одном из подмосковных аэродромов. Я облегченно вздохнул: долетел...

А час спустя Волков принял радиосообщение из штаба соединения: самолеты наведались и в Коречинские леса, сбросив на парашютах тюки с оружием и боеприпасами. Что ж, это хорошо: связь с Москвой крепнет все больше и больше.

От С. И. Сикорского вскоре пришло еще одно письмо, и притом с многозначительной припиской: «До скорой встречи». Никто, конечно, не мог знать, когда эта встреча состоится: восемьдесят километров по тылам врага — не загородная прогулка.

Однако вместо него к нам с боями прорвалась первая рейдовая бригада из числа тех, которые Сергей Иванович обещал прислать для пополнения партизанских сил южной Брестчины. Тяжелый путь прошла она за годы войны. Сначала был небольшой отряд «Боевой», которым командовал Алексей Канидиевич Флегонтов. Позднее из «Боевого», по решению Малоритского подпольного райкома партии, выделилась инициативная группа, а из нее вскоре вырос еще один отряд — имени Литвинова. К ним присоединился сорок четвертый партизанский отряд, и образовалась бригада. Командиром ее остался Флегонтов, но в марте 1943 года он героически погиб в бою с гитлеровцами; бригада сохранила за собой имя своего организатора и отважного командира.

Сплоченная, маневренная, отлично вооруженная добытым у противника автоматическим оружием, бригада имени Флегонтова не задерживалась на одном месте, предпочитая рейдовый метод войны: внезапный, сокрушительный удар по фашистскому гарнизону или важному военному объекту — и сразу бросок в сторону, за двадцать, за тридцать километров от места боя. Это имело

свои положительные стороны: внезапность и неуловимость. Но такая тактика не лишена была и недостатков. Ведь даже легко раненых партизан флегонтовцам приходилось оставлять на излечение в других отрядах, базирующихся на одном месте.

Бригаду имени Флегонтова привел к нам Иван Васильевич Жохов, четвертый со времени ее организации командир, в прошлом комиссар.

— Кончилась наша цыганская жизнь, — знакомясь с работниками штаба, пошутил он. — По приказанию Центрального Комитета Компартии Белоруссии идем на оседлую в Малоритский район.

Вместе с Жоховым прибыл первый секретарь Малоритского подпольного райкома партии Кучер. Они доставили письмо от С. И. Сикорского и рассказали, с какими трудностями добиралась бригада от Коречинских лесов до нашей Сварыни.

Особенно трудно было проскочить железнодорожную магистраль Брест—Пинск. С тех пор как партизанские подрывники стали часто наносить диверсионные удары по вражеским коммуникациям, немцы стянули огромные силы на охрану железных дорог. Охраняли не только станции, полустанки и переезды, но и полотно на протяжении многих десятков километров. Одиночным связным и мелким партизанским группам еще удавалось просачиваться в ночное время через дорогу в Коречинские леса и назад к нам. Но подразделению, а тем более целой бригаде и ночная темнота не могла помочь.

Решив перехитрить фашистов, Жохов выбрал один из наиболее охраняемых участков дороги — переезд неподалеку от станции Дрогичин. Прежде чем атаковать его, партизаны взорвали железнодорожное полотно по обе стороны переезда

и, вызвав этим панику у охраны, всей бригадой устремились вперед. Часть гитлеровцев была сразу уничтожена, остальные разбежались, и железнодорожная магистраль осталась позади.

С боем пришлось переправляться и через Днепровско-Бугский канал. И только после этого бригада добралась до Сварыни.

— Передохнем денек-другой, и снова в путь, — закончил рассказ Иван Васильевич. — Раны свои будем залечивать, когда придем в Малориту...

Но у нас созрел в отношении бригады имени Флегонтова другой план. Обстановка на юге Брестской области за последнее время значительно усложнилась. Успешные боевые действия Красной Армии уже на украинской земле не на шутку всполошили немецкое командование. Нам было известно, что гитлеровцы недавно значительно усилили свои армейские гарнизоны в Бресте, Жабинке, Кобрине, Антополе и Иваново. Укрепили они охрану железнодорожной магистрали Брест—Пинск, которая систематически подвергалась ударам Пинского и Брестского соединений и украинских партизан. Не мог не заинтересовать нас и более чем подозрительный интерес фашистов к сварыньскому аэродрому, иначе зачем бы их воздушным разведчикам так часто кружить над лесом? Создавалось впечатление, что немецкое командование с присущей ему методичностью готовит какую-то новую, очевидно, крупную операцию в нашей зоне. Но — когда и какую?

Вот когда особенно остро почувствовалось отсутствие С. И. Сикорского: только он мог принимать решительные меры в такой сложной обстановке. Но секретарю обкома все еще не удавалось пробиться к нам.

[Продолжение следует].

95 год з дня нараджэння ЦЁТКІ

З ЛЮБОУЮ
ДА РОДНАГА СЛОВА

З ліпеня споўнілася 95 год з дня нараджэння Цёткі (Алаізы Пашкевіч). Усё жыццё беларускай паэтэсы-рэвалюцыянеркі — гэта падзвіг у імя лепшай будучыні народа,

нястомная праца дзеля яго добра, гэта талент, веды, сілы і здароўе, кропля за кропляй аддадзеныя яму без астатку. Мы прапануем чытачам некалькі твораў Цёткі.

Апошнія гады былі для беларускага літаратуразнаўства надзвычай ураджайнымі: пашырыліся гарызонты даследаванняў, удасканалілася метадыка ідэйна-эстэтычнага аналізу, у навуковы ўжытак уведзены шматлікія новыя факты. Аднак калі дасягненні тэарэтыка-літаратуразнаўчай думкі XIX стагоддзя сталі шырокадасупнымі, то самі тэксты, раскіданыя па розных выданнях, заставаліся малавядомымі сучаснаму чытачу. «Беларуская літаратура XIX стагоддзя. Хрэстаматыя», якая выйшла нядаўна ў выдавецтве «Вышэйшая школа», у пэўнай ступені задаволіць узросшы попыт на эстэтычныя каштоўнасці мінулага.

НА ЧУЖОЙ СТАРОНЦЫ

Маркотна мне. Чужы я людзям.
Цесна душы. Цесна грудзям.
Бягу думкай ў край далёкі,
У лес цёмны, ў бор высокі,
У сваю вёску, ў сваю ніўку.
Бачу выган, бачу Сіўку;
Вунь кароўкі бягуць з поля...
Ой, да хаткі! Кінь мне, доля,
Хоць расінку з нашай вёскі,
Хоць пылінку, хоць дзве крошкі

Раднусенька мне сярмяжка,
Шнурок, лапці, каптан,
дзяжка...
Усё там міла, бо мне родна,
Нат смяцінка сэрцу годна.
1906 г.

Так лёс рана вас ламае,
Так жыццё красу вам нішчыць.

Сколькі болю ў вачох хмурых,
Сколькі скаргі з губ збялых,
Сколькі срэбра ў косах густых,
Сколькі поту з рук абмелелых!..

А за гэта вам дзве дошкі
І крыж з хвоек ледзяе збіты,
І у памяць плачуць дочки,
Бо й яны, як вы, забіты.

Ой, кабеты, ой, вясковы,
Ой вы, кветкі прызавяты!
Ой, лілейкі вы без мовы,
Ой вы, птушкі бескрылаты!..
1907—1908 гг.

ВЯСКОВЫМ КАБЕТАМ

Ой, сястронкі, ой, вясковы,
Ой вы, кветкі прызавяты!
Вашы твары, як вясковы,
Вашы шчокі слязьмі змяты...

Як каліну град страсае,
Як пярун каменне крышыць,

НА ВАГОДНІ ЛІСТ

Быў марозны вечар і ку-даса на дварэ.

Настуля, падаваўшы быдлу, прылягла на печы і пачала думаць аб сваім сыну Міхалюку, каторага ўжо год як здалі ў салдаты і загналі аж у Разанскую губерню.

Ад вясны ўжо не было ніякай весці ад яго. У вёсцы хадзілі чуткі, што Міхась упаў з каня на манеўрах і забіўся. Але бацькі неяк не верылі гэтаму, хоць і часта горка плакалі, — найбольш матка. У канцы пастанавілі паслаць крыху грошай на Новы год і напісаць аб сваім жыцці.

Юзуль, значыць бацька Міхасёў, пайшоў на вёску па адстаўнога артылерыста, пісак на ўсю ваколіцу, а Настуля асталася ўходжацца каля худобы. Змарылася, змерзла і цяпер грэлася, думаючы аб сваім Міхасю.

«Мой ты сынок родненькі, за светамі!», — думала ўпаўголос, прыцскаючы рукі да высохшых грудзей.

— Жонка, запалі лучыну! — азваўся Юзуль яшчэ за дзвярыма. — Прывіёў пана пісара.

Цераз якую мінуту ўжо ўсе трое сядзелі за сталом. Унтэр пісаў. Настуля свяціла яму, а Юзуль дыктаваў:

«Кланяемся мы табе, бацькі родныя, Юзуль Канцавы, бацька твой, і Настуля Канцавая, маці твая, і сястра яшчэ, Агата Канцавая, па мужу Каратканова, з вёскі Бульбенішкі, і ўсе твае знаёмыя і незнаёмыя кланяюцца.

Жывём добра, чаго і табе жадаем. Зіма ў нас крэпка. Паўмястэчка згарала на сёмуху. Ураджай быў не надта вялікі. Хлеб у нас скончыўся перад калядамі. Красулька ацялілася: пекны, дзякаваць богу, бычок, падласы. У мя-

стэчку стражнікі пабілі людзей; усё выйшла з-за крыжа, што паставілі без дазвалення начальства. Адно кабеціну нават застрэлілі. Мацей з Юркам пабіліся за дровы. Мы купілі сабе парсючка на зельню. Цётка Каруся прасіла цябе паздоровіць; ёй вецер увосень саўсім страху садраў з хаты. Лебядзіха прыняла прымака. З Амерыкі ўцякаюць людзі, бо і там дрэнна. У воласць не маем з чаго заплаціць А Скрабы і да гэтай пары не справілі экзэктві па бацьку. Сталяровым аўчынікі вельмі добра вырабіў Есель. На куццо нам было смутна без цябе. Кісель удаўся. Маці пасля аплатка папярхнулася — пэўне, ты ўспамінуў. А вучыцель усё сядзіць у астросе. У мястэчку яшчэ дзве манаполькі адкрылі. Бабы ўжо папралі зрэб'е, пачынаюць пачэсы. Народ не ўспа-

коіўся. Улетку па дварах сталі казаці. Корму для скаціны хваце, толькі саломы дакупім з два вазы. У земскага нехта пакраў канфітуры. Куры гэтага года добра нясуцца. Сіўку падкавалі ў суботу. У Кастулі Капейчыхі ізноў дачка нарадзілася — не рады яны, бо хацелі сына. Больш нічога не было без цябе. Ага! У трэцюю Думу выбралі дэпутатаў, бо другую распуцілі: кажучь, мужыкоў там зашмат было, вельмі зямлі дамагаліся ды нікога слухаць не хацелі. Ад новай Думы нічога яшчэ не дачакаліся. Кажучь, выбралі ад нас дэпутата, што калісьці Расію немцам прадаў.

Кланяемся табе мы, бацькі родныя, Юзуль Канцавы, твой бацька, і Настуля Канцавая, твая маці, і пасылаем табе восем злотых на боты або на што іншае.

Пісаў унтэр артылерыя Бадрычэўскі.
1907—1908 гг.

Складальнікі хрэстаматы С. Александровіч, А. Лойка і В. Рагоўша многа працавалі, каб сабраць творы пісьменнікаў XIX стагоддзя, такіх як Шчыры Беларус (псеўданім аднаго з удзельнікаў беларускага гуртка народавольцаў, відаць, студэнта Пецярбургскага ўніверсітэта), Іванат Мігановіч, Іяхім Тамашэвіч, Вайніслаў Савіч-Заблоцкі, Бруна Каратынскі і некаторых іншых. Са спадчыны вядомых нашых пісьменнікаў В. Дуніна-Марцінкевіча і Ф. Багушэвіча ўзята толькі самае цікавае. Тлумачыцца гэта тым, што маецца шмат выданняў В. Дуніна-Марцінкевіча і Ф. Багушэвіча.

Складальнікі хрэстаматы правялі вялікую тэксталагічную работу ў творах, што маюць некалькі варыянтаў, выправілі паасобныя незразумелыя, не мастацкія, а то і зусім памылковыя выразы, якія былі ўнесены ў тэкст асобнымі перапісчыкамі.

В. ШЫХАНЦОЎ.

МУЗЫКА ДЛЯ ЎСІХ

У гэтым магазіне ўладарыць музыка. Яна гучыць з прайгравальнікаў, устаноўленых на рабочых месцах прадаўцоў. Яна ў душы кожнага, хто адкрывае дзверы гандлёвай залы.

Пакупнікоў ветліва сустракаюць дзяўчаты. Яны падбіраюць патрэбную пласцінку, раскажучь пра навінкі, якія чакаюцца. Маладыя прадаўшчыцы імкнуцца па магчымасці задаволіць патрабавальны попыт пакупнікоў.

У нашых дзяўчат няма спецыяльнай музычнай адукацыі, — гаворыць загадчыца магазіна Галіна Цімончык. — Але яны не прапускаюць ніводнага цікавага канцэрта, праслухоўваюць мноства грамзапісаў, чытаюць метадычную і спецыяльную літаратуру. Усё гэта дапамагае ім лепш арыентавацца ў нашым спецыфічным тавары. Палягчае работу з пакупнікамі.

А іх тут у дзень бывае нямала. Адны цікавяцца сімфанічнай, другія — джазавай музыкай; нехта жадае на быць арганіяны месы, а нехта — прышэўкі... І прадаўцы ахвотна дапамагаюць кожнаму.

Аднак нямногія з тых, хто бывае ў магазіне па вуліцы Казлова ў Мінску, ведаюць, што гэта не проста гандлёвы пункт. Дом грамафонных пласцінак, як напісана на шыльдзе, — беларускі філіял усесаюзнай фірмы «Мелодыя», буйная і, дарэчы, адзіная ў рэспубліцы ўстанова па распаўсюджванні грамзапісаў. Чатыры заводы — Ленінградскі, Маскоўскі, Рызскі і Ташкенцкі — пас-

таўляюць яму сваю музычную прадукцыю. Адсюль яна разыходзіцца ва ўсе гарадскія і сельскія магазіны рэспублікі.

— У год мы пасылаем звыш чатырох мільёнаў пласцінак, — паведамляе загадчыца склада Таццяна Такарская. — Асартымент іх разнастайны: сімфанічная, камерная, оперная, харавая, народная, эстрадная музыка, песні савецкіх і зарубешных кампазітараў, паэзія, проза, драматургія, дзіцячыя казкі, гукавыя дадаткі ў дапамогу тым, хто вучыць замежную мову, і г. д. Нашы магазіны ўкамплектаваны нядрэнна. У іх ёсць пласцінкі з запісамі беларускай, савецкай і зарубешнай музыкі, якія рэгулярна папаўняюцца навінкамі.

— Каб лепш вывучыць густы пакупнікоў, — дадае музыказнаўца Ніна Радзівілка, — нашы супрацоўнікі вызджаюць на заводы, у вёскі, гутараць з тымі, хто цікавіцца музыкай. Не забываючыся пра камерчаскі бок справы, мы ў той жа час імкнёмся быць праваднікамі добрага музычнага густу. Рэгулярна ў эфіры гучыць радыёчасопіс «Ліра», праз які мы гутарым з нашымі пакупнікамі, адказваем на іх пісьмы.

У гандлёвай зале магазіна праводзіцца музычная гадзіна. Аматыры музыкі сустракаюцца з беларускімі кампазітарамі, спевакамі, музыкантамі, слухаюць новыя грамзапісы, набываюць пласцінкі, якія ім спадабаліся. Нашымі гасцямі ўжо былі Р. Шырма, А. Багатыроў, Ю. Семяняка. Яны расказвалі пра творчыя планы, выконвалі свае творы.

Па сотнях адрасоў разыходзяцца з Дома грамзапісаў пасылкі. У іх — музыка для ўсіх: дарослых і дзяцей, аматараў і прафесіяналаў.

НА ОПЕРНАЙ СЦЭНЕ

Віктар Чарнабаеў з дзяцінства марыў стаць мараком. У 17 год ён паступіў у Адэскае марходнае вучылішча. Нібыта ўсё ясна і проста — наперадзе ажыццяўленне мары, але побач з марай аб моры жыла любоў да песні. Таму праз год ён падаў дакументы ў Краснадарскае музычнае вучылішча. Здоўнага юнака запрасілі ў Маскву, у музычнае вучылішча пры Маскоўскай кансерваторыі. Потым служба ў Савецкай Арміі, ансамбль песні і танца Маскоўскай вайскавай акругі. Пасля дэмабілізацыі Віктар Чарнабаеў паступіў у кансерваторыю і адрозна пасля яе заканчэння прыйшоў у Беларускі дзяржаўны тэатр оперы і балета.

І вось праляцела 13 год. За гэты час Віктар Чарнабаеў, цяпер народны артыст рэспублі-

кі, выканаў больш за 25 партый. Гэта Мефістофель у оперы Гуно «Фауст», млынар у «Русалцы» Даргамыжскага, Даніла ў оперы «Дзяўчына з Палесся» Цікоцкага, Гадлеўскі з «Яснага світаньня» Туранкова, Тарас у «Калючай ружы» Семянякі.

Артыст зусім іншы ў кожнай новай партыі. Новае ў ім усё — і выраз вачэй, і хада, і жэсты, і міміка, але галоўнае, зусім іншы яго голас — асноўны «рабочы інструмент» спевака. Застаючыся сакавітым і моцным, ён то гучыць пшчотна і таямніча, то напаўняецца разудалай вяселлю або сарказмам і здэкам. Пры гэтым тэхнічныя цяжкасці вакальных партый перамагаюцца спеваком лёгка і прыгожа.

Віктар Чарнабаеў — акцёр сцэнічнай праўды. Прырода

шчодро надзяліла яго тонкім мастацкім пачуццём. Музыка запальвае ў ім агонь натхнення, жывіць фантазію.

Артыст выступае і ў канцэртах. У яго рэпертуары шмат рамансаў і песень беларускіх кампазітараў Рыгора Пукста, Несцера Сакалоўскага, Дзмітрыя Лукаса, Яўгена Глебава, Ігара Лучанка, Дзмітрыя Смольскага. Але опера па-ранейшаму застаецца галоўным прызначаннем.

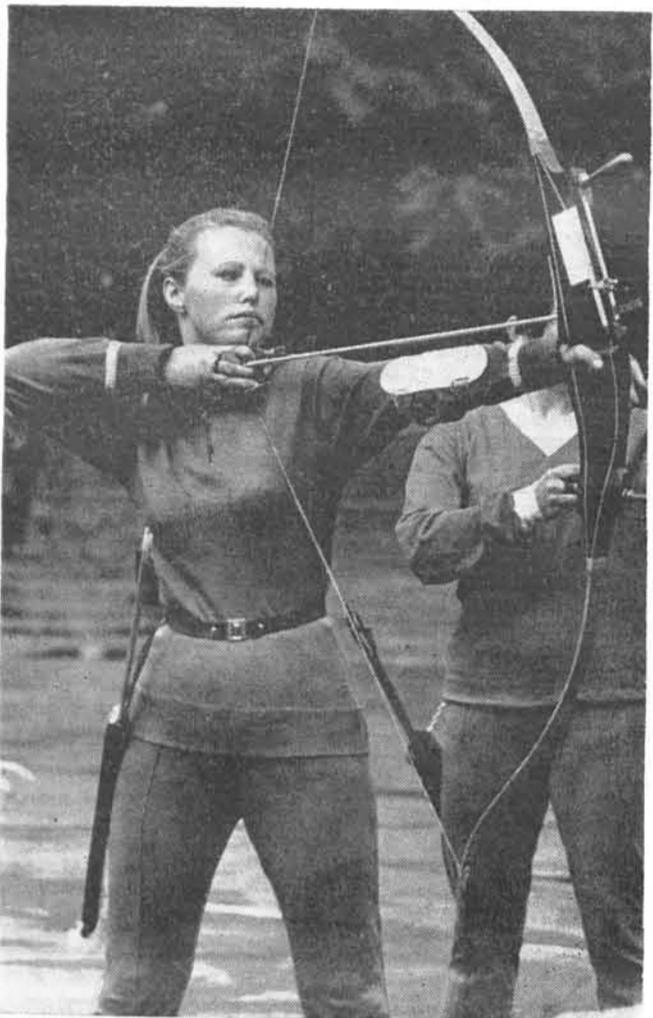
Больш за ўсё марыць Віктар Чарнабаеў аб вялікай партыі ў савецкай, асабліва ў беларускай оперы, прысвечанай нашаму сучасніку. Гэта павінен быць вобраз мужнага чалавека, акрыленага смелай марай, — героя нашага часу.

К. АРЛОВА.

Музычная гадзіна ў магазіне Беларускага дома грамзапісаў фірмы «Мелодыя». Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР кампазітар Юрый СЕМЯНЯКА дае аўтографы пакупнікам. Прадавец Таццяна ГРАКОВІЧ абслугоўвае юнага пакупніка Валерыя НОВІКАВА.

З прыгоднічкіх раманаў, прачытаных у дзяцінстве, мне найбольш запомніліся тыя старонкі, дзе гаворка ішла аб мужных і смелых юнаках, папличніках Робін Гуда. Іх стрэлы помсты, чорнымі маланкамі вылятаючы з засады, наводзілі страх на прыгняталнікаў. Храбрымі воінамі, меткімі стралкамі з лука былі і рускія былінныя волаты.

Баявы лук, некалі грозная зброя, стаў цяпер спартыўнай прыладай. Але свой рамантычны дух, сваю, калі можна так сказаць, рыцарскую сутнасць ён захаваў да нашых дзён. Стральбой з лука захапляюцца людзі розных узростаў. Але найбольш папулярны гэты від спорту сярод моладзі.

У нацягнутай цеціве хаваецца вялізная сіла. Выпушчана моцнай рукою лучніка страла можа прабіць тоўстую сцяну або, не сустрэўшы ніякай перашкоды, паляцець на кіламетр удалечыню.

У нашай краіне ўжо некалькі гадоў праводзяцца ўсесаюзныя спаборніцтвы стралкоў з лука, міжнародныя сустрэчы з удзелам мацнейшых спартсменаў ЗША, Канады, Англіі, Францыі, Італіі, Польшчы. Упершыню сёлетня гэты цікавы від спорту быў уключаны ў праграму V Усебеларускай спартакіяды. Сярод пераможцаў — майстар спорту Валажына Кісялёва, работніца Мінскага аўтазавода, кандыдат у майстры Наталля Сарнычава і першаразрадніца Ларыса Благадава, абедзве студэнткі. У мужчын пераможцамі сталі майстар спорту Алег Дуплій, скульптар, член зборнай каманды СССР; майстар спорту Канстанцін Сарока, мастак; майстар спорту Дзмітрый Чарнагубаў, электрамеханік.

А. ГЛІНСКІ.

НА ЗДЫМКАХ: уверсе—Вячаслаў АПАРЫН. На V Усебеларускай спартакіядзе ён упершыню выканаў нарматыў майстра спорту СССР. Унізе — чэмпіёнка і рэкардсменка БССР Ларыса БЛАГОДАВА.

Фота аўтара.

ГУМАР

Калі ў мужчыны парвана паліто, а на пінжаку засталася падова гузікаў, яму трэба зрабіць адно з двух: або жаніцца або развесціся.

Рой мух да таго надакучыў наведвальніку кафэ, што ён з дакорам звярнуўся да афіцыянта:

— У вас тут вісіць плакат «Вайна мухам», а мух такое мноства.

— Мы і ваявалі з імі, — адказаў афіцыянт, — але іх больш, і яны перамагалі.

— Вы чамусьці вельмі нагадваеце мне аднаго майго знаёмага, дзівака па прозвішчы Равелі, — сказаў прафесар свайму субяседніку на абедзе.

— Але, прафесар, — ускрыкнуў той, — я і ёсць Равелі!

— Ах, так? — зайважыў прафесар. — Ну, тады падабенства зразумелае.

— Калі я быў у тваім узросце, — гаварыў бацька маленькаму сыну, — сям'я ў нас была бедная і мы ніколі не елі такіх смачных рэчы, як вы цяпер.

— Вось бачыш, тата, як та-

У яе невялікім агародзе сотні, а можа і тысячы кветак. Півоней, вяргіняў, цюльпанаў, ірысаў, гіяцынтаў — усіх не пералічыш, бо ёсць сярод іх нават такія, што і пачуць рэдка даводзіцца — фрыцылярыя, напрыклад, або брунера. Усе акуратна дагледжаны, абкапаны, паліты, ля кожнага сцябла, кожнага кусціка — таблічкі з надпісамі. А яшчэ розныя пладовыя кусты, чарэшні, вішні, яблыні... Глядзіш на ўсю гэту прыгажосць і думаеш: тут жыве незвычайнай душы чалавек. Таму што кветкі ў яе агародзе — гэта і вялікая праца, і клопаты, і веды, і, мабыць, галоўнае — любоў да красы роднай зямлі.

Вольга Мікалаеўна, выкладчыца біялогіі, цяпер на пенсіі. Амаль кожны дзень яна прысвячае кветкам. Аднак і раней жанчына займалася кветкаводствам.

— Захапленне маё ўзнікла яшчэ ў гады першай сусветнай вайны, — расказвае яна. — Першую маленькую градку кветак я пасадзіла ў бежанцах, каля чужой хаты. Дамоў вярнулася ў 1922 годзе і з той пары не расстаюся з кветкамі. Амаль гатовыя буракі апусціць у булён, сюды ж дадаць падсмажаную на масле мuku. Заправіць боршч смятанай. Падаваць са смажанай бульбай.

На 500 г вэнджанай або свежай свініны — 2 квашаныя буракі, паўшклянкі смятаны, 1 сталовая лыжка масла, 1 сталовая лыжка мукі, 3,5 літра вады.

◆ ПАСПРАБУЙЦЕ — СМАЧНА ◆

ЛІТОЎСКАЯ КУХНЯ

БОРШЧ ЛІТОЎСКІ

З мяса і падсмажаных карэнняў зварыць булён. Квашаныя буракі нарэзаць невялікімі прадаўгаватымі кавалачкамі або нацерці на буйной тарцы і тушыць асобна. Амаль гатовыя буракі апусціць у булён, сюды ж дадаць падсмажаную на масле мuku. Заправіць боршч смятанай. Падаваць са смажанай бульбай.

На 500 г вэнджанай або свежай свініны — 2 квашаныя буракі, паўшклянкі смятаны, 1 сталовая лыжка масла, 1 сталовая лыжка мукі, 3,5 літра вады.

ВЕДАРАЙ КРУПЯНЫЯ

Ячную крупу абліць гарачай вадой і паставіць у духоўку для набухання. Затым дадаць падсмажанае з цыбуляй сала і абсмажаныя, дробна нарэзаныя кавалачкі папярэдне адваранай печані, нырак, сэрца або іншага мяса, перац, соль. Усё перамяшаць і начыніць гэтай масай добра ачышчаныя свіныя тоўстыя кішкі. Канцы кішак завязаць, пакласці на змазаную тлушчам патэльню і смажыць паўтары гадзіны, пакуль не зарумяніцца паверхня. Перад падачай на стол нарэзаць на кавалкі і паліць падсмажаным шпікам.

На 2 шклянкі ячных круп — 200 г сала, 200 г печані, 200 г сэрца, нырак або іншага мяса, 1 цыбуліна, 150 г шпіку, перац, соль, свіныя кішкі.

бе пашанцавала, — адказаў малы. — Цяпер ты жывеш з намі, а ў нас зайседы бывае што-небудзь смачнае.

Парыжанін зняў дачу. Накіроўваючыся раніцай на рыбную лоўлю, ён пытае сялянна:

— Скажыце, калі ласка, у гэтай сажалцы дазваляецца лавіць рыбу?

— Зразумела!

— Значыць, калі я злаўлю рыбку, гэта не будзе злачынствам?

— Не, мсье. Гэта будзе цуд.

Старажыл аднаго шатланд-

З Вольгай Яворскай я сустраўся ўпершыню. Мяне прывёў сюды яе сябар. Прысеўшы паміж вяргіняў, яна працягвала расказ:

— Іх у мяне 250 гатункаў. А гладыёлусаў — 500, цюльпанаў — 200, 20 гатункаў ірысаў. Ёсць крымскія падснежнікі, уральская і войлачная вішні, абляпіха, чарнаплодная рабіна.

— Гэта ж трэба з усім справіцца! — адзначае мой спадарожнік.

— Спраўляюся. Праўда, журналісты мне работы дабаўляюць.

Вольга Мікалаеўна прыкмячае, што мы не зразумелі заўвагу пра журналістаў.

— Пройдзем у дом — усё зразумеецца.

У вялікім пакоі таксама мноства кветак, аднак не яны прыцягваюць увагу. Тут стаяць вялізныя скрынкі з пісьмамі, ляжаць пачкі перавязаных шпатагам пісьмаў і яшчэ сотні канвертаў на кніжнай паліцы, на сталае.

— Пасля таго, як у мяне пачаўся чарговы журнал іст і напіша артыкул, ідуць новыя сотні пісьмаў. З усёй краіны людзі просяць: «Вольга Мікалаеўна, прыйшліце насенне...». Ледзь спраўляюся. Трэба ж і пасылку кожнаму паслаць, і параіць, як

сеяць і даглядаць кветкі, і самай пацкавіцца, каб атрымаць што новае. Таму купіла пішучую машынку. А пісьмы ў мяне раскладзены не па абласцях ці рэспубліках, а «па кветках»: адрасаты з гэтай секцыі, напрыклад, просяць астры, з той — цюльпаны...

Разглядаю свежую карэспандэнцыю, што ляжыць на сталае. Адкуль толькі не пішучы Вітнене з Каўнаса, Радзіонаў з Тулы, Арлоў з Масквы, Чэрказава з Далёкага Усходу, Раманоўская з Ліды. Пісьмы з Сярэдняй Азіі, Сібіры, Украіны, Крыма, Малдавіі, Карэліі, Сахаліна... Наогул, Вользе Мікалаеўне, шчодрому і працавітаму беларускаму кветкаводу, піша ўся краіна. Яе добра ведаюць паштовыя работнікі Гродзенскай вобласці. Нават калі на канверце напісана толькі «Гродзенская вобласць, В. М. Яворскай», пісьмы ўсё роўна даходзяць. Усім вядома, што Вольга Яворскай жыве ў Іўеўскім раёне, у Юрацішках.

— Прабачце, Вольга Мікалаеўна, але ж я — журналіст. І збіраюся пра вас напісаць для нашых далёкіх беларускіх землякоў.

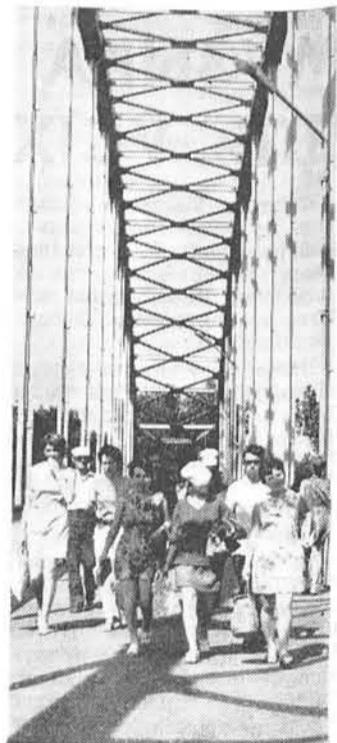
— Напішыце. Можна і яны на чужыне захоць мець кветкі з роднай зямлі.

Ул. БЯГУН.

СКРЫЛЯЯ АДВАРНЯЯ

Замясіць цеста. Тонка раскатаўшы, нарэзаць яго па квадрацікі сантыметраў па тры, абсыпаць мукой, каб яны не склеіліся, укінуць у падсоленую кіпячую ваду і крыху паварыць. Выбраныя шумоўкай скрыляя паліць растопленым маслам.

На 500 г пшанічнай мукі — 2 яйкі, соль, крыху вады.

Пераходны мост цераз Сож звязваў горад з левабярэжжам месцаў адпачынку гамяльчан. Фота Ч. МЕЗІНА.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-03-15, 33-15-15, 39-87-92.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. № 831.